

I början sitter de flesta ensamma i ett rum framför en dator, men nästa steg kan vara att sätta sig i något av LAN-rummen och spela med andra.

Gaming på daglig verksamhet bryter isolering för unga med autism

Unga med autism riskerar att fastna isolerade hemma när de inte får rätt stöd i skolan eller kommer ut i arbetslivet. Detta har Sabina Sjölander sett på nära håll. Därför startade hon och några kollegor den dagliga verksamheten Interse med inriktning på gaming och E-sport för unga vuxna med autismspektrumdiagnos i Stockholm. "Vi vill fungera som en sluss ut i livet för de unga", säger hon till Special Nest.

– Vi arbetar med unga som har upplevt många misslyckanden i livet och om de överhuvudtaget ska komma hit måste de få göra något de är bra på. Så vi erbjuder datorspel för att locka dem från isoleringen hemma, till gemenskapen på Interse, säger Sabina Sjölander.

Interse är en daglig verksamhet enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS. Den ligger i Johanneshov i Stockholm och målgruppen är unga vuxna som har autism och som lever isolerade i hemmet. Huvudinriktningen på Interse är spel på gamingdatorer, vilket ska hjälpa de unga att bryta sin isolering. Målet är att de stegvis ska välja även andra aktiviteter, som att delta i den sociala gemenskapen, skriva spelrecensioner i verksamhetens tidning, läsa körkortsteori och på sikt börja praktisera, studera eller arbeta.

– Interse betyder "tillsammans" på latin och vi valde det eftersom detta är en verksamhet som vi utvecklar tillsammans med vår målgrupp och detta (skolfrånvaro och isolering bland unga, red anm) är en problematik som fler aktörer i samhället borde jobba tillsammans med, säger Sabina Sjölander.

Hon har sin yrkesbakgrund i bankvärlden, men är idag en av de ansvariga i ledningen för Interse. När hennes son fastnade i problematisk skolfrånvaro letade hon och sambon efter lösningar. Då kom de i kontakt med Fredrik Persson, som hade lång erfarenhet av arbete med unga vuxna med denna problematik. Eftersom de alla tre kände att det saknades verksamheter för gruppen startade de en daglig verksamhet med inriktning mot gaming. Först höll de till på Södermalm, men då de växte flyttade de till nya lokaler vid Globen.

Många har varit hemmasittare

När *Special Nest* ringer upp via video står Sabina Sjölander i ett av de många rummen i de stora lokalerna som nu tar emot över fyrtio unga deltagare. Oftast är det bara tjugo personer på plats, eftersom de flesta har insatsen beviljad på deltid.

– Vi fick tillstånd av IVO 2016 och startade med tre ungdomar. Nu har vi tillstånd att ta emot 50 unga och samarbetar med kommunerna Tyresö, Nacka och Stockholms stad. Vi vill fungera som en sluss ut i livet för de unga, säger hon.

På verksamhetens två våningsplan tar de alltså emot unga med autism som alla har problematisk skolfrånvaro. Det gemensamma spelintresset hos deltagare och personal erbjuder något att börja samspela kring.

– Vi har lång erfarenhet av unga med autism, men eftersom detta är en daglig verksamhet har vi inga begränsningar utifrån ålder. Däremot är det viktigt att alla som kommer hit klara av aktiviteterna och har ett intresse för spel, säger Sabina Sjölander.

Via video visar hon runt i rummen som har dämpande heltäckningsmattor, lugna färger på väggarna och några få gaming-affischer uppsatta. I de större rummen finns biljardbord, pingisbord och många kraftfulla datorer sammankopplade i lokala nätverk för LAN. I de mindre rummen kan den som vill sitta själv vid en dator, dessutom finns rum för styrketräning, kök och matsal.

Vissa som kommer hit hade det tungt redan under högstadiet och hoppade av, för andra var det steget från grundskolan till gymnasiet som blev för stort, berättar Sabina Sjölander. De kan ha suttit ensamma på sina rum i många år och enbart umgåtts med familjen.

– Många har haft dörren stängd dygnet runt och knappt lämnat sitt rum. Ofta har föräldrarna kämpat hårt och länge och gjort allt för att deras barn ska få hjälp och varit rädda att barnet inte ska orka leva. Vissa deltagare uppvisar posttraumatisk stress och det kan bero på att de känt sig övergivna när varken föräldrar eller skola förstod riktigt hur tufft det var för dem, säger hon.

Börjar med studiebesök och ibland hembesök

Första steget kan vara att boka in ett studiebesök och när de har kikat på lokalerna är nästa steg att få insatsen daglig verksamhet beviljad via kommunens LSS-handläggare. Vissa deltagare har problem med sensorisk överkänslighet och svårt för ljud, ljus och lukter. Då kan det kännas omöjligt att resa med kollektivtrafik, så taxiresor kan vara ett alternativ i början. De sex anställda i personalgruppen har alla utbildning inom exempelvis vård och omsorg, media och IT, samt erfarenhet av att arbeta med unga som har autism.

– Det är inte autism i sig som är deltagarnas stora problem, utan de diagnoser som tillkommit för att de har varit isolerade, som depressioner och tvångssyndrom. De flesta har också utvecklat en stark social fobi efter att inte ha varit ute bland folk på flera år.

Ibland kan en anställd, oftast Fredrik Persson, börja med att träffa familjen på ett hembesök. Så var det för deltagaren Emil, som berättar detta via mejl: ”Jag hade varit hemma länge, slutade att gå till skolan i högstadiet, så det blev flera år som jag bara satt i mitt rum. Fredrik kom hem till oss och han berättade om vad man kunde göra på Interse och jag bestämde mig för att testa. Nu har jag varit här i ett år ungefär. Jag spelar olika spel, är med i ett lag som spelar en gång i veckan. Så klart vill jag kunna jobba i framtiden och ha det som alla andra.”

För deltagaren John var det en LSS-handläggare som visade på olika alternativ: ”Interse stämde bäst med mina intressen. Jag har varit hemma i många år och då har jag mest suttit vid min dator. Jag kände direkt att jag ville börja när jag var där på besök. Jag trivs jättebra, jag spelar datorspel och gör saker tillsammans med andra. Jag har bestämt att jag ska börja lära mig mer om webbutveckling.”

Spel som leder till samspel

I början sitter de flesta ensamma i ett rum framför en dator, men nästa steg kan vara att sätta sig i något av de stora LAN-rummen och spela tillsammans med andra. Det handlar om spel som Counter Strike, League of Legends, World of Warcraft och Fortnite, eller olika brädspel. Variationen är stor, berättar Sabina Sjölander, och spelen erbjuder social träning.

– Dagen startar vid 9-tiden och deltagarna erbjuds frukost. Några pratar och äter och andra går direkt till sin dator, men det viktiga är att var och en får känna sig sedd och bekräftad. Vi säger ”välkommen, vad kul att du här” för ofta har de ju känt sig osynliga i skolan, säger hon.

På Interse finns flera aktiviteter att välja på: testa spel och skriva om dem i tidningen, förbereda verksamhetens nya hemsida, studera, göra praktik, delta i E-sport, motionera i gymmet, eller arbeta med reparationer i verksamhetens data- och mobilverkstad. En stor majoritet av deltagarna är killar, men efterhand har även tjejer sökt sig hit.

– För vår personal gäller det att ha humor och bemöta deltagarna som kompetenta vuxna. Vi frågar alltid först om det är okej att bjuda in dem till sociala aktiviteter och när någon plötsligt en dag säger ”javisst” och deltar, då blir man så himla glad!

Finns det inte nackdelar med för mycket spelande?

– Ibland är det enda sättet att få den här gruppen att bryta sin isolering, de behöver spel som ångestreducering i början och det kan vara det enda som intresserar dem i livet. Sedan kan spel leda till samtal, även om det kan dröja upp till tre år innan de börjar prata med någon annan, säger Sabina Sjölander.

Hon betraktar spel som ett verktyg för att nå fram till de unga och personalen är försiktig med att ställa krav som kan bli för svåra för de unga att leva upp till.

– Vi försöker göra dagarna så roliga som möjligt, men det gäller att förhålla sig till deltagarnas dagsform och få till tyngre samtal om framtiden när det är möjligt, säger Sabina Sjölander.

Framgångsfaktorer och hinder

De anställda på Interse försöker hålla sig uppdaterade när det gäller kunskap kring autism och samarbetar exempelvis med intresseorganisationen [Autism Sverige](#) och npf-kunskapscentrumet [KIND](#), som är en del av Karolinska Institutet.

– Vi vill vara med och skapa förståelse för vilka behov den här gruppen har i mötet med skola, hälso- och sjukvård och övriga myndigheter. Våra framgångsfaktorer är att både deltagare och personal har ett stort intresse för spel och att vi har kunskap om autism, men vi ser de hinder som våra deltagare möter när de ska ta sig vidare härifrån, säger Sabina Sjölander.

Flera deltagare har gått vidare till praktik genom [arbetsmarknadsinsatser via IWork](#) i Stockholm, några har gått till studier på yrkeshögskola, men Försäkringskassans och socialtjänstens regelverk gör att många unga är oroliga att förlora sin aktivitetsersättning om de börjar studera. Många unga är också rädda för att förlora tryggheten i den dagliga verksamheten om de skriver in sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen.

– Jag önskar att myndigheterna var mindre stelbenta och kunde erbjuda flexibla lösningar och stegvis övergång från Interse till arbete och studier. Jag skulle också önska att det fanns en plats på arbetsmarknaden där våra deltagares förmågor kom till nytta, Sabina Sjölander.

Klicka här för att läsa mer om Interse.

Text: Lena Marieke Wemar

Bild: Interse